

:: K spomienkam dekanov

Architektonické listy FA STU č. 3/2007 boli venované 30. výročiu samostatnej Fakulty architektúry STU (SVŠT), ktorá vznikla k začiatku školského roka (vtedajšie neakademické označenie) 1976-77.

V spomienkovom čísle dostali príležitosť všetci žijúci dekaní vysloviť svoju retrospektívu na obdobie výkonu svojej funkcie, medzi nimi aj doc. L. Titl. Kým ostatní sa sústredili na fakty, doc. Titl podstatnú časť svojho príspevku venoval aj problematike svojho odvolania z funkcie dekana. Považujem za korektné, že tento príspevok bol publikovaný tak ako celú záležitosť vidí alebo precituje ešte aj dnes doc. Titl, nebolo by však korektné nechať jeho prizmu videnia a hodnotenia tejto situácie bez povšimnutia. Ako člen Akademického senátu, ktorý kolegu zvolil, ale neskôr aj odvolal, ako aj ako neskorší prodekan fakulty musím konštatovať, že niektoré uvedené fakty nie sú v súlade so skutočnosťou alebo nie sú správne interpretované.

Úvodom chcem usmerniť môj osobný vzťah k doc. Titlovi. Jeho tvorba ma spolu s tvorbou Milučkého a ďalších ako študenta strednej školy oslovila natoľko, že viedla k rozhodnutiu prihlásiť sa na štúdium architektúry. Túto svoju úctu som vyjadril aj v úvode svojej habilitačnej a inauguračnej práci. Preto som patril medzi tých, ktorí nielenže s potešením prijali správu o pedagogickom pôsobení významných odborníkov z praxe na fakulte, ale v roku 1990 som patril ako člen senátu medzi tých, ktorí túto myšlienku aj aktívne presadzovali. Mali sme rozdelené úlohy, osobne som mal na starosti „lanárit“ Ruda Masného. Absolvoval som s ním rozhovor na Stavoprojekte a ponuka ho súdiac podľa prvej reakcie veľmi zaskočila, ale nakoniec prišiel (určite nielen vďaka tejto návšteve).

Na základe výsledku volieb bol za dekana zvolený odborník z praxe – v osobnosti doc. Titla. V súvislosti so svojim nástupom do funkcie dekana doc. Titl ako signál možného budúceho „nebezpečného vývoja vzťahov AS a vedenia“ spomína list dekana Špačka novému kolégiu dekana pri príležitosti ukončenia svojej funkcie v roku 1994. Slová doc. Špačka „...dôsledne sledovať kompetencie AS, aby sa skupinové záujmy nevydávali za záujmy akademickje obce...“, mohli byť kľudne adresované tiež novému vedeniu a tým členom AS, ktorí mu dali vo voľbách dali hlas... Je otázne, či možno neskoršiu zmenu pomeru hlasov a postojov označiť za nebezpečný vývoj. Bol som členom AS, ktorý volil dekana, docent Titl ako kandidát bol zvolený, ak si dobre pamätám, s prevahou jedného hlasu. Proti tomuto výsledku oficiálne, ale aj anonymne protestovali niektorí členovia akademickje obce. Akademický senát FA, napriek tesnému výsledku, výsledky jednoznačne potvrdil a protesty zamietol. Bol to teda zjavný pozitívny signál aj od tých členov AS, ktorí doc. Titlovi hlas nedali. O dva roky bol odvolaný so značnou prevahou hlasov v senáte. Všetci aktéri by sme si mohli položiť otázku, prečo došlo v krátkom čase k takej pomerne radikálnej zmene postoja AS, ktorý sa však nedotýkal postoja k vtedajším prodekanom Kardošovi, Csellághovi a Kušnírovi.

Príčinou bol návrh na zmenu organizačnej štruktúry fakulty. Tú mal doc. Titl aj vo svojom volebnom programe, takže toto smerovanie jeho činnosti bolo úplne v súlade s jeho programom. Pravdou však je, ako naznačuje výsledok voľby dekana, že sa s týmto programom stotožnila len najtesnejšia väčšina senátu. Problém spôsobil rozdielny názor veľkej časti Akademickje obce FA, ktorú senát zastupoval, na nové organizačné usporiadanie ako aj na spôsob, ako sa táto zmena pripravovala realizovať. Je pravda, že zákon č. 172/1990 Zb. o vysokých školách, § 10 ods. 2 dával senátu právo prerokúvať a nie schvaľovať zriaďovanie vedeckých, pedagogických pracovísk, ale nikde nie je uvedené, čo môže byť dôvodmi na odvolanie dekana. Teda dôvodom môže byť aj nespokojnosť s výsledkom, resp. aj spôsobom prerokovania..., ale aj žiaden dôvod... „AS fakulty volí dekana z profesorov a docentov a odvoláva ho z funkcie“, je strohé znenie citovaného zákona.

Nevidím žiaden rozpor, ak AS vyjadril súhlas s návrhom akreditácie, kde sa spomenuli aj možnosti reštrukturalizácie. Organizačná štruktúra nie je cieľom posudzovania akreditácie štúdia, tam sú dôležité iné kritériá. Preto nemalo zo strany AS cenu otvárať pri príležitosti schvaľovania akreditácie diskusiu o organizačnej štruktúre a tak spochybňovať jej priebeh. Dôvod odvolania nebol, ako píše doc. Titl „nekomunikovanie so senátom“, dôvodom podľa mňa bolo, že AS ako zástupca akademickje obce nebol, cítiac aj tlak akademickje obce, presvedčený o správnosti krokov pri realizácii novej organizačnej štruktúry. Tak mal AS jedinou možnosť – hlasovať o dôvere alebo nedôvere dekanovi, ktorého volil. Takúto možnosť má AS zo zákona aj bez udávania dôvodov. Napokon pri tajnom hlasovaní akéhokoľvek druhu nevidí nikto do duše a svedomia hlasujúceho, ten realizuje svoje právo a toto sa mu nemôže vyčítať. Senát nepíše dôvodovú správu prečo zvolil, resp. odvolal dekana, pretože jediným dôvodom je počet hlasov a dôvody svojho tajného hlasovania sú vecou svedomia každého hlasujúceho.

Chcem sa zmieniť o názore dekana Titla k reakcii rektora, ktorý pôvodne neakceptoval jeho odvolanie z dôvodu podozrenia na protiprávne obsadenie senátu, tesne nato však akceptoval výsledky volieb nového dekana. S odstupom času je zaujímavé, že sa táto pochybnosť o právnej spôsobilosti senátu vytiahla až pri tomto hlasovaní a nie pri hlasovaniach AS o iných tiež dôležitých veciach chodu fakulty, ktoré AS realizoval v tomto zložení. Protiprávnosť obsadenia mala spočívať v tom, že členmi senátu boli dvaja riadne zvolení senátori, práve v tom čase poverení dekanom výkonom funkcie vedúceho katedry. V štatúte stálo, že funkcia vedúceho katedry je nezlučiteľná s výkonom funkcie člena senátu. Nepatrím medzi tých, ktorí upodozrievali dekana, že poverením výkonom vedúceho katedry dvoch členov senátu chcel vedome čiastočne paralyzovať senát, keďže výkonom mohol poveriť aj iných. Podstata veci je totiž taká, že pred štatútom fakulty to neboli riadni vedúci ústavov, pretože tí sú ustanovovaní jedine na základe konkurzu a nie poverením. O nelegálnosti odvolania teda neboli zo strany

senátu pochybnosti a tak ani voľby nového dekana neboli považované za porušenie zákona. O tom, či bol alebo nebol porušený zákon, napokon prináleží rozhodovať len súdnej moci. Ak by bol porušený zákon, nepredpokladám, že by rektor nového dekana vymenoval. Pretože voľby sú jedna vec, ale menovanie do funkcie druhá.

Vtedajšie pokusy, dokonca rektora, aby došlo „k dohode“ medzi dekanom a senátom prostredníctvom predsedu AS (J. Komrska) bolo zo strany funkcionárov zjavným nepochopením demokracie a práva uplatňovať akademické slobody a umožniť rozhodnúť sa každému senátorovi osobitne. AS totiž nie je totalitnou stranou, kde vládne hlas predsedu strany. Predseda AS mal v tejto situácii tiež len jeden hlas a nakoniec, bol takisto odvolateľný. Právnik ministerstva školstva, ktorý sa v aule ako pozorovateľ zúčastnil rokovania akademicko-verejnej obce v čase vrcholu „dekanskej krízy“, bol prekvapený z pokusov dekana a rektora usilujúcich sa o dohodu s predsedom AS. Ak by na vtedajšom konaní AS bolo čokoľvek v rozpore so zákonom, rektor ani vyššie orgány by toto konanie nemohli napokon uznať. Abdikácia bola len prirodzenou reakciou a hľadaním diplomatickejšej formy ukončenia výkonu funkcie, ako aj prejav pochopenia, že sa jedná o stratu dôvery v AS. Tento v tej situácii vhodný krok dekana Titla upokojil situáciu.

Nemôžem potvrdiť, že AS a jeho predseda prejavovali badateľný nezaujem o dianie na fakulte. Ak dekan Titl píše, že vyzval AS „pohotovou urgenciou“ na zmenu štatútu, tak je síce pravdou, že senát štatút schvaľuje, ale návrh na jeho znenie alebo zmenu predkladá aj vedenie. Vedenie nepredložilo návrh ako to býva obvyklé, ale požadovalo túto prácu vykonať od senátu, ten však mal svoj harmonogram zasadnutí a tak je prirodzené, že aj reakcia AS na „urgenciu“ prišla až z rokovania podľa harmonogramu. Ak mal dekan problém, mal využiť možnosti štatútu a požiadať o mimoriadne rokovanie AS (ktoré by AS nemohol odmietnuť) a na ňom ako bod programu predložiť „pohotovo“ pripravený návrh na zmenu štatútu.

Pre AS fakulty bola táto situácia možno ešte väčšou traumou ako pre dekana a senát viedol medzi sebou na túto tému dlhé rozhovory. Rozhodne senát nepristupoval k veci s potešením, pretože aj jemu záležalo na dobrej povesti a mene školy. V závere doc. Titl píše, že vďaka „tomuto konaniu“ AS utrpela FA morálne na svojej povesti. Ja doplním, že toto bolo podporené písaním hanopisov na demokratické konanie svojich voličov. Jednostranne informovaní dekani v Prahe a Brne vyslovovali podporu kolegovi v kresle. Napriek tomu sa po roku 1996 intenzita vzťahov medzi týmito fakultami podstatne zvýšila... Ako sa však neskôr ukázalo, strata povesti fakulty bola inde.

Nové vedenie FA zistilo, že fakulta, v roku 1995 (za výsledky v rokoch 1992-94...) hodnotená ešte v kategórii A, sa vďaka prepadu výsledkov vedeckej a umelecko-tvorivej činnosti za roky 1995-1996 ocitla v roku 1997 v kategórii „C“, teda v nízkom rangu hodnotenia fakúlt. Prijatím intenzívnych opatrení sa

behom dvoch rokov vrátila na pozíciu „A“ a tam zotrvala až do roku 2006 (aktuálnejšie správy nemám k dispozícii). Nie je pravdou, čo uvádza docent Titl, že v akademickom roku 1993/94 bol uvedený do výučby dvojstupňový systém štúdia – bakalársky a inžiniersky. Fakulta ako jedna z mála fakúlt STU „zabudla“ totiž požiadať o akreditáciu bakalárskeho štúdia a tak oficiálne prebiehalo jednostupňové inžinierske 6-ročné štúdium, kde si študenti v 5. a 6. roku mohli zvoliť študijné zamerania, čo sa u nás nazývalo „druhý stupeň“. Na túto skutočnosť ma ako nového prodekana upozornil na prvej porade prorektor... Urýchlenou, zbytočne vyvolanou novou akreditáciou boli zákonné požiadavky na realizáciu bakalárskeho a inžinierskeho štúdia splnené až v roku 1998. Čo sa týka študijného odboru *Konštrukcie v architektúre*, tak napriek avizovanej príprave o zriadenie tohto odboru dekan nepožiadaval o jeho akreditáciu (o. i. by nemohol mať titul Ing. arch.), stalo sa tak až pri akreditácii v roku 2003 ako program v súčasnosti odboru AU, teda s titulom Ing. arch. Z článku doc. Titla sa zdá, že aj riešenie iste nedobrého stavu auly vyriešilo vtedajšie vedenie. Neupieram, že sa tejto otázke venovalo, k realizácii však došlo na základe úplne iných princípov a zdrojov financovania až v roku 1999-2000 (zásluhou najmä prof. Havaša). *

V závere doc. Titl píše, že k reštrukturalizácii napokon došlo. Nevie, o spokojnosti ktorých anonymov hovorí, isté je že ani reštrukturalizácia z roku 2003 sa nestretla s celoplošným pochopením akademicko-verejnej obce a tak nové vedenie v spolupráci s AS pristúpilo v roku 2007k ďalšej.

Z článku dekana doc. Titla cítiť ešte aj dnes istú osobnú, a prirodzenú aj pochopiteľnú zatrpknutosť súvisiacu s odvolaním. Voľba dekana a možnosť aj jeho prípadného odvolania sú však bežnou súčasťou demokracie akademického života. Preto, aj keď odvolanie, alebo vyslovenie nedôvery nebýva bežné, netreba im pripisovať väčší význam ako majú, a teda že sú úplne normálnym javom demokracie. Ja si dovoľím vysloviť, že to nijako neovplyvnilo moje vnímanie jeho architektonického diela a výsledkov pedagogickej činnosti na fakulte.

prof. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD.

* Pozri aj: Moncol, Milan: Prof. Peter Havaš. In: Informačný list FA STU, - Roč. 6, č. 9 (1999), s. 2.